

Valgklagenemnda

Vedtak i sak 2/2015 29. april 2016

Påklaget vedtak: Medietilsynets vedtak om sanksjon i form av overtredelsesgebyr av 27. oktober 2015

Klager: Svelvikposten

####

Vedtaket er truffet etter skriftlig behandling i nemnda.

Nemndas sammensetning:

Saken er behandlet av advokat Harald Bjelke jr (leder), advokat Kyrre Eggen (medlem) og statsviter Kjersti Thorbjørnsrud (medlem).

Habilitet

Kyrre Eggen opplyser at han som advokat har hatt oppdrag for Amedia-konsernet, der Svelviksposten inngår som et av mange avishus. Han har ikke hatt oppdrag for Svelviksposten, og er heller ikke kjent med at hans firmaet har bistått Svelviksposten. Hans tilknytning til klager anser Klagenemnda at er tilstrekkelig fjern i forhold til spørsmålet om habilitet.

Bakgrunn og saksgang:

I forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget 2015 observerte Medietilsynet under sitt tilsyn med valgloven § 9-9, at det på nettsiden svelviksposten.no mandag 14. september kl 19.38 ble offentliggjort en nyhetssak som inneholdt resultater fra opptelling av forhåndsstemmer i Svelvik kommune. Resultatet ble illustrert med angivelse av antall stemmer per politisk parti.

Medietilsynet har kommet til at dette var i strid med valgloven § 9-9, som har følgende ordlyd:

«Valgresultater og prognoser som er laget på grunnlag av undersøkelser foretatt den dag eller de dager valget foregår kan ikke offentliggjøres før tidligst kl 21 på valgdagen»

Medietilsynet varslet i brev av 22. september 2015 om sanksjon i form av overtredelsesgebyr. Svelviksposten ga i e-post av 6. oktober 2015 uttalelse i saken. Medietilsynet fattet deretter følgende vedtak den 27. oktober 2015:

1. Svelviksposten har i forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget 14. september 2015 brutt forbudet i valgloven § 9-9 ved for tidlig offentliggjøring av valgresultater.
2. Svelviksposten ilegges et gebyr på kr. 100 000, - for dette forholdet.

Svelviksposten klaget på vedtaket den 1. november 2015. Klagen var rettidig fremsatt, jf forvaltningsloven §§ 29 og 30. Medietilsynet har i brev av 22. november 2015 opplyst at vedtaket om overtredelsesgebyr på kr. 100 000 opprettholdes, og saken ble deretter oversendt klagenemnda, jf forvaltningsloven §§ 33 andre ledd og § 33 fjerde ledd, jf valgloven § 15-11.

Klagers anførsler:

Klager erkjenner bruddet på valgloven § 9-9, og har dypt beklaget feilen som skjedde. Klager mener gebyret er satt alt for høyt og reagerer også på begrunnelsen for gebyrets størrelse. Det anføres at gebyret ikke står i rimelig forhold til verken overtredelsens grovhet, overtredelsens konsekvenser eller foretakets økonomi. Det står heller ikke i rimelig forhold til tilsvarende overtredelsesgebyrer som er ilagt andre medievirksomheter som også har brutt tilsvarende bestemmelse i valgloven, herunder NRK i 2015 (kr. 600 000) og Dagbladet i 2009 (kr 40 000).

Klager viser til at det var en menneskelig feil, som verken ble gjort med forsett eller som følge av manglende kjennskap til valglovens bestemmelser. Feilen ble rettet så snart det var praktisk mulig da den ble oppdaget.

Klager mener videre at Medietilsynet ikke har foretatt noen reell vurdering av eventuelle faktiske skadevirkninger ved utmålingen av gebyret. Saken lå ute kun ute i 14 minutter, slik at skadevirkningene ble vesentlig begrenset. Saken hadde 71 klikk. Svelvikpostens nettside har begrenset utbredelse, i valgukene ble den i snitt ble besøkt av 1000 lesere, mot normalt 500-600 brukere.

Klager påpeker at avisen kun har fire redaksjonelle årsverk, alle medarbeidere er kjent med regelverket. Artikkelen ble lagt ut av ansvarlig redaktør. Mangelen på formelle retningslinjer kan ikke anses å være årsaken til at feilen skjedde, og kan for en så liten organisasjonen ikke anses å gi grunn til streng straff. Klager er ikke enig i at den har dratt noe fordel av den førtidige publiseringen, slik det synes som Medietilsynet har lagt til grunn i skjerpene retning. Til slutt anføres at gebyret er alt for høyt, og det vises spesielt til at den riksdekkende

avisen Dagbladet i 2009 ble ilagt et gebyr på 40 000 kroner. At klager er en del av et større mediekonsern og at dette skal virke inn på utmålingen, mener klager er et usaklig hensyn all den tid Svelviksposten er et eget aksjeselskap med selvstendig økonomi og redaksjonell uavhengighet.

Klagenemndas vurdering:

Det er på det rene at det forelå et brudd på valgloven § 9-9. Klagen gjelder utmålingen av gebyret.

Sanksjonen for brudd på valgloven § 9-9, fremgår av valglovens § 15-11. Bestemmelsens første ledd første punktum har følgende ordlyd:

«Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av valgloven § 9-9 kan Medietilsynet ilegge foretaket overtredelsesgebyr på inntil 28 ganger grunnbeløpet i folketrygden.»

Utmålingen av gebyret skal etter § 15-11 annet ledd blant annet foretas på bakgrunn av følgende angitte vurderingskriterier:

- a) *Overtredelsens grovhet*
- b) *Om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen*
- c) *Om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser*
- d) *Om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen*
- e) *Foretakets økonomiske evne*

Klagenemnda er enig med Medietilsynet i at det er alvorlig at en ansvarlig redaktør foretar en slik feilvurdering, og at det i utgangspunktet tilsier en sanksjon av en viss størrelse. Tilsvarende er Klagenemnda enig i at det bør vektlegges at det ikke var snakk om en feilvurdering som har skjedd under sterkt tidspress, men publisering av opplysninger redaksjonen hadde hatt i en snau time og som skjedde så mye som 1 time og 22 minutter før sperrefristens utløp. Overskriften og tallene som ble publisert var også av en slik karakter at de ville bli lagt merke til og kunne påvirke velgere som ikke ennå hadde stemt. Overtredelsen var m.a.o. nokså grov.

Overtredelsen skyldtes en menneskelig feil. Det er ikke holdepunkter for å anse at overtredelsen var bevisst, men den må anses som klart uaktsom – både hos ansvarlig redaktør og redaksjonen som mottok meldingen fra redaktøren om å publisere tallene.

På den annen side ble feilen raskt rettet opp når redaksjonen først ble klar over feilen, slik at skadevirkninger tilsynelatende var begrenset. Det trekkes etter Klagenemndas oppfatning i formidlende retning.

Det er ikke dokumentert hvilke kontrollrutiner Svelviksposten hadde. Tilsynelatende var det ingen særskilte kontrollrutiner utover at Svelviksposten har opplyst at reglene var kjent for alle. Svelviksposten har påpekt at deres redaksjon kun består av fire årsverk, og at det er vanskelig å sikre seg mot menneskelig svikt av denne typen. Overtredelsen må anses å i all hovedsak være forårsaket av ansvarlig redaktørs handling, og en menneskelig svikt hos ansvarlig redaktør må anses vanskelig å sikre seg mot. Klagenemnda er av den oppfatning at det ikke var mangel på kontrollrutiner eller –tiltak som kunne ha forebygget overtredelsen.

Klagenemnda er imidlertid ikke i tvil om at det bør være en reaksjon, fordi bruddet tross alt skyldes svikt hos ansvarlig redaktør, og skjedde så tidlig at det var potensielt kunne påvirke fylkes- og kommunevalget.

Klagenemnda har imidlertid etter en helhetsvurdering, der Klagenemnda også har lagt vekt på at Svelviksposten har begrenset økonomiske ressurser og at det er første gang klager har overtrådt regelen, kommet til at illeggelse av et overtredelsesgebyr på kroner 100 000 er noe høyt. Etter Klagenemndas vurdering er kroner 50 000 en tilstrekkelig sanksjon.

Konklusjon:

Det treffes etter dette slikt enstemmig:

vedtak:

1. Medietilsynets vedtak av 27. oktober 2015 om å illegge et overtredelsesgebyr for brudd på valgloven § 9-9 ved for tidlig offentliggjøring av prognoser opprettholdes.
2. Gebyret for ovennevnte forhold reduseres til kroner 50 000,-.

####

Vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd. Vedtaket kan bringes inn for domstolen og eventuelt søksmål skal da rettes mot staten v/Klagenemnda etter valgloven § 15-11 (Valgklagenemnda).

Klagenemnda beklager at det har tatt lang tid før vedtak ble truffet. Årsaken er at alle nemndas medlemmer utfører sitt verv ved siden av full stilling andre steder og at det derfor er krevende å finne tidspunkter for møter som passer alle.